

04.04.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення 25.05.2025).

6. Voices from the Ground. Human Rights Documentation Report. Truth Hounds. URL: <https://truth-hounds.org> (date of access: 22.04.2025).

7. Програми евакуації, гуманітарної допомоги та правової підтримки. Vostok SOS. URL: <https://vostok-sos.org/en/our-programs/> (дата звернення: 21.04.2025).

8. Звіт «Тиск на правозахисну діяльність під час війни». Центр прав людини ZMINA. URL: <https://zmina.ua> (дата звернення: 29.04.2025).

9. Звіт CIVICUS Monitor за 2023 рік. URL: <https://monitor.civicus.org/country/ukraine/> (дата звернення: 29.04.2025).

Скребовська Світлана Вікторівна – асистент кафедри права, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Голосов Антон Романович – здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ: ВІД НОРМАТИВІВ ДО ПРАКТИКИ

Правове регулювання психологічної допомоги військовим є важливою складовою системи забезпечення національної безпеки, соціального захисту військовослужбовців та їхньої адаптації до мирного життя. Воєнні дії в Україні показали, що психотравматизація військовослужбовців набула значного поширення і спричинила розвиток змістовних психологічних проблем в

учасників бойових дій. Отримання бойових психологічних травм, посттравматичних стресових розладів (ПТСР) та інших розладів вимагають організації роботи з психологічної реабілітації військовослужбовців [1, с. 40].

Актуальним завданням сьогодення є аналіз наявного стану нормативно-правової бази та покращення фінансування реабілітації військовослужбовців.

В Україні на законодавчому рівні психологічна реабілітація військових базується на Конституції України, що гарантує право кожного на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування та інших нормативно-правових документів. Серед них варто зазначити: Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», що встановлює та регулює різноманітні види суспільних відносин в цій сфері [2]; Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», встановлює правову основу захисту цієї категорії осіб, визначаючи систему пільг, гарантій та компенсацій [3]; Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я», що визначає умови та порядок направлення військовослужбовців на реабілітацію, що є ключовим етапом їхнього фізичного й психологічного відновлення після поранень та стресових ситуацій [4]; Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» [5]. Він регулює заходи психосоціальної реабілітації цивільних та військових осіб, що постраждали внаслідок воєнних дій. Закон України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні», (на стадії введення в дію), що направлений на розширення сфери надання психологічних послуг, зокрема немедичних [6].

Окремої уваги заслуговують: Наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Положення про психологічну реабілітацію військовослужбовців Збройних Сил України...» [7]; «Про затвердження Положення про Управління психологічного забезпечення» [8]; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного соціального стандарту фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни, членів їх сімей та сімей загиблих (померлих)

ветеранів війни» [9]. Останній нормативний акт встановлює базові вимоги до організації послуг фізкультурно-спортивної реабілітації, включаючи перелік необхідних ресурсів, інфраструктурні умови, а також кваліфікаційні вимоги до фахівців, які працюють у цій сфері.

Однак, слід враховувати, що даний документ було розроблено ще до початку повномасштабної війни в Україні у 2022 році. Через це він не враховує суттєвих змін у реаліях країни, зокрема – масштабних людських втрат серед військовослужбовців та цивільного населення, зростання кількості поранених, які потребують термінової та комплексної реабілітації, а також специфічних психічних травм, спричинених тривалим перебуванням у зоні бойових дій. Таким чином, документ вимагає ґрунтовного перегляду та оновлення відповідно до нових умов і викликів, з якими стикається українське суспільство в умовах війни.

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб» [10] затвердила порядок надання психологічної допомоги ветеранам війни, їхнім родинам та іншим категоріям осіб. Документ визначає загальні принципи, процедури, стандарти діагностики, лікування та профілактики психічних розладів, а також передбачає координацію між державними установами та громадськими організаціями. В документі є ряд недоліків, зокрема не враховуються специфічні потреби військовослужбовців, які зазнали важких психологічних травм під час війни, зокрема відсутні конкретні механізми підтримки при ПТСР, не передбачено створення спеціалізованих центрів комплексної реабілітації, а також заходів з підготовки профільних фахівців. Окремої уваги потребує фінансування – наразі бракує коштів для повноцінного функціонування програм та закладів. Крім того, залишено поза увагою психологічну допомогу сім'ям військових, які часто також потребують підтримки в адаптації до мирного життя.

Отже, правове регулювання психологічної допомоги потребує подальшого вдосконалення з урахуванням змін у характері воєнних дій, зростання запиту на допомогу та необхідності інтеграції новітніх наукових підходів у практику надання такої допомоги.

Використана література

1. Блінов О. А., Сластьоненко О. О. Нормативно-правове забезпечення та удосконалення фінансування психологічної реабілітації комбатантів. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. № 5. С. 39–43. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.5.5>

2. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» № 2802-ХІІ (2802-12) від 19.11.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення 26.05.2025).

3. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» № 2011-ХІІ від 20.12.1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> (дата звернення 26.05.2025).

4. Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» № 1053-ІХ від 03.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text> (дата звернення 26.05.2025).

5. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» № 2961 ІV від 06.10.2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text> (дата звернення 27.05.2025).

6. Закон України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні». № 4223-ІХ від 15.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20#Text> (дата звернення 26.05.2025).

7. Наказ «Про затвердження Положення про психологічну реабілітацію військовослужбовців Збройних Сил України, та Державної спеціальної служби транспорту, які брали участь в антитерористичній операції, здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної

агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях чи виконували службові (бойові) завдання в екстремальних умовах» № 702 від 09.12.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0237-16#Text> (дата звернення 27.05.2025)

8. Наказ «Про затвердження Положення про Управління психологічного забезпечення» № 278/нм від 02.05.2024. URL: <https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/nakazi-ministerstva-oboroni-ukraini-za-2024-rik> (дата звернення 27.05.2025).

9. Постанова Кабінету Міністрів України. «Про затвердження Державного соціального стандарту фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни, членів їх сімей та сімей загиблих (померлих) ветеранів війни». № 1188 від 17.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення 27.05.2025).

10. Постанова Кабінету Міністрів України. «Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб» № 1338 від 29.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 27.05.2025).

Алієв Роман Вагіфович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри військового права та правоохоронної діяльності, Інститут стратегічних комунікацій, Національний університет оборони України

**СУЧАСНА МІСІЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ У КОНТЕКСТІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПОРЯДКУ ТА
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**